

S. F.

"Von Steinbeil zum Überschall - 5000 Jahre Technik", R. J. Forbes, München 1954 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 3/1, 175

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

fia Agricoli mówi natomiast, że był on doktorem górniczym w Jachimowie, w Czechach.

Niezrozumiała jest poza tym dowolność, z jaką wydanie polskie umieszcza ilustracje książki. Tak np. rysunki 8 i 9 dotyczące nauki i techniki renesansu umieszczone są w rozdziale o średniowieczu, a mapa 5 — ilustrująca rozdział XIV — przy rozdziale VIII.

Tłumaczenie rosyjskie książki poddane zostało dość ostrej krytyce na konferencji zwołanej z okazji jego ukazania się przez Radzieckie Zjednoczenie Historyków Przyrodoznawstwa i Techniki (konferencja odbyła się w Moskwie na jesieni 1957 r. z udziałem prof. Bernala). Wyniki tej krytyki uwzględnione będą przy rozpoczętym już przygotowywaniu drugiego rosyjskiego wydania dzieła (pierwsze jest już od kilku miesięcy wyczerpane).

Pomimo niedoskonałości wydania rosyjskiego wydaje się jednak, że uniknęło ono tak prymitywnych błędów, jakie spotyka się w wydaniu polskim. Choć więc zewnętrznie prezentuje się ono skromniej od polskiego, trzeba mu przyznać pierwszeństwo w trosce o wierne oddanie myśli autora oraz o ułatwienie czytelnikowi korzystania z książki.

Fakt ten psuje nieco radość z ukazania się w naszym języku pierwszego chyba dzieła omawiającego całość dziejów nauki.

E. O.

R. J. Forbes, *Vom Steinbeil zum Überschall — 5000 Jahre Technik*, Paul List Verlag, München 1954, s. 372 (tytuł oryginału holenderskiego *De Mens bouwt zich een Wereld Vijf Duizend Jaar Techniek*).

Znany historyk techniki prof. Forbes, przewodniczący Międzynarodowej Unii Historii Nauki, daje w tej książce popularny wykład historii techniki od epoki kamiennej do czasów współczesnych, ściśle do 1930 r. Jest to książka przeznaczona dla szerokiego kręgu czytelników, a więc siłą rzeczy ogranicza się do podania najbardziej istotnych cech wynalazków. Układ książki odpowiada przyjętej ogólnej periodyzacji historii. Kolejne rozdziały omawiają: wynalazki czasów prehistorycznych do r. 3000 p.n.e.; Bliski Wschód od r. 600 p.n.e., Grecję i Rzym do 400 r. n.e., świat arabski w okresie 600—1200 r., średniowiecze tj. okres od 400 do 1500 r., czasy nowożytne 1500—1750 i czasy najnowsze. Ostatni etap podzielono na trzy rozdziały: zdobycze wieku pary od 1750 do 1830 r., wiek stali i elektryczności 1830—1930 r. oraz podbój przestrzeni w latach 1750—1930. Książka nie jest jedynie rejestrem wynalazków. Autor stara się wykazać związki między środowiskiem a powstającą w nim techniką oraz rolę techniki w tworzeniu się społeczeństw i więzi światowych między nimi, a szczególnie podkreśla konieczność współpracy całej ludzkości w walce o panowanie nad przyrodą na obecnym etapie dziejów. Autor stara się przywiązać wielką wagę do wynalazków czasów przedhistorycznych i wczesnodziejowych, które — choć na pozór drobne — równie silnie rewolucjonizowały warunki bytu, jak wspaniałe osiągnięcia czasów dzisiejszych.

Książka jest w stanie żywo zainteresować czytelnika, o czym świadczą jej przekłady na obce języki, a więc spełnia dobrze swe popularyzatorskie zadanie. Należy podkreślić staranne opracowanie graficzne wydania niemieckiego.

S. F.